

**JANAKKALAN SEURAKUNNAN
YMPÄRISTÖKASVATUSSUUNNITELMA 2024-2029**

Sisällys

1	Taustaa.....	3
2	Hartaus- ja jumalanpalveluselämä	3
3	Ympäristökasvatus kasvunkaaren eri vaiheissa	4
4	Ilmastonmuutokseen liittyvien tunteiden ja ”ilmastoahdistuksen” käsittely	5
5	Rippikoulu ja isostoiminta	5
6	Luontopolut ja hiljaisuudelle varatut paikat.....	6
7	Leirit, retket ja muut tapahtumat.....	7
8	Verkostoyhteistyö ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen	7
9	Liikkuva seurakunta	8
10	Ympäristökasvatuksen viestintä	8
11	Seurakunnan ympäristötapahtumien vuosikellon laatiminen	8

1 Taustaa

Janakkalan seurakunta hakee ensimmäistä ympäristödiplomiaan kaudelle 2024–2029. Tämä ympäristökasvatussuunnitelma on osa ympäristödiplomia.

Suunnitelman tarkoituksena on olla suuntaa antava, inspiroiva ja kannustava dokumentti, joka muistuttaa, että pienilläkin teoilla on vaikutusta toimiessa ympäristön, luomakuntamme hyväksi.

Ympäristökasvatus koskee kaikkea Janakkalan seurakunnassa tehtävää toimintaa. Jokainen työala päättää, millaista ympäristökasvatusta se toteuttaa.

Tavoitteena on, että jokainen Janakkalan seurakunnan jäsen kunnioittaa luontoa ja elää vastuullisesti ja kohtuullisesti, maapallon luonnonvaroja säästäen.

Ympäristökasvatussuunnitelmaa voidaan kehittää ja täydentää saadun kokemuksen pohjalta vuosittain uutta toimintakautta suunniteltaessa.

Kestävän elämäntavan noudattaminen ei ole harvojen asia, vaan painotamme toiminnassamme jokaisen vastuuta tehdä omassa arjessaan ympäristöystävällisiä ratkaisuja. Tämä kristityn toimintaohje nousee suoraan Raamatun luomiskertomuksen kehotuksesta viljellä ja varjella maata (1. Moos. 2:15).

2 Hartaus- ja jumalanpalveluselämä

Pidämme luontoteemaa jumalanpalveluselämässä esillä ympäri vuoden. Toiminnassamme madallamme kynnystä sisä- ja ulkotilojen välillä. Tuomme rohkeasti luonnonelementtejä kirkkotiloihin ja kaikkiin seurakunnan alttaritiloihin: kesäisin luonnonkukkia, talvella havunoksia ja syksyllä syyskauden satoa. Vietämme Luomakunnan sunnuntaita ja muistutamme tehtävästämme viljellä ja varjella luomakuntaa.

Merkitsemme luontopolkuja rukous- ja hiljaisuuspoluiksi, jolloin monella on mahdollisuus kokea pyhää arjen keskellä luonnossa. Mahdollisuuksien mukaan vietämme jumalanpalveluksia ulkona, esimerkiksi Rantalahden leirikeskuksen ympäristössä. Vuosittain vietettävä Luomakunnan sunnuntai toteutetaan nuku yö ulkona -tapahtuman yhteydessä.

Muistutamme mahdollisuudesta toimittaa kirkollisia toimituksia (avioliittoon vihkiminen, kaste) luonnon keskellä. Rippikoulussa siirrämme hartauselämää ulos luontoon.

Muistutamme luonnosta suurena alttarina ja Jumalan sylinä, jonka äärellä meitä hoidetaan, ja jonka äärellä koemme myös vastuuta teoistamme.

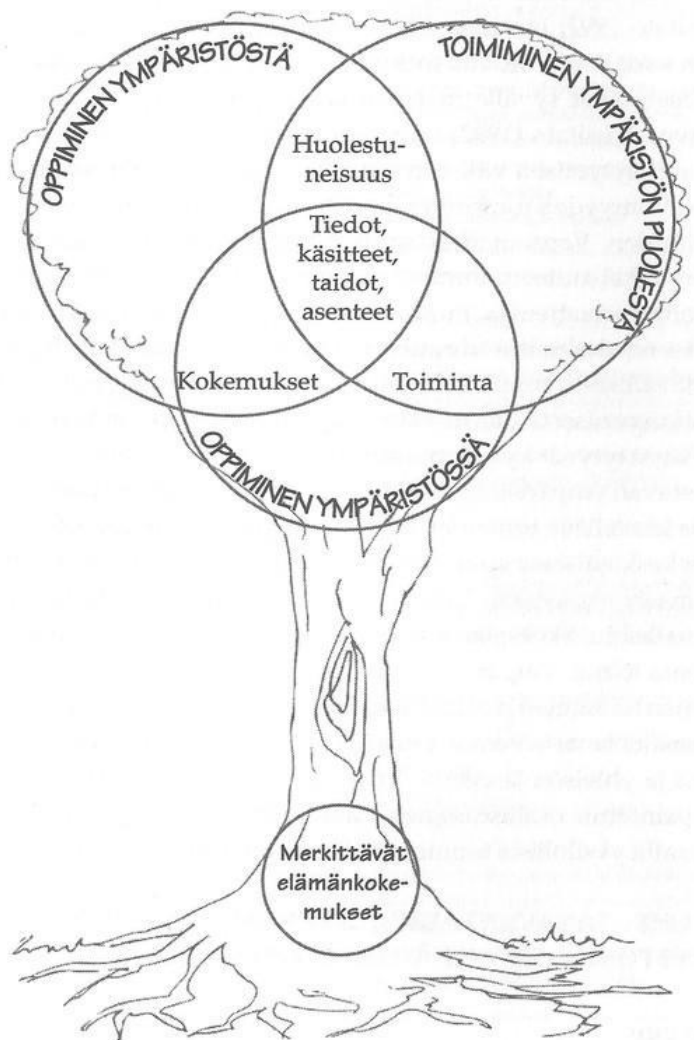

3 Ympäristökasvatus kasvunkaaren eri vaiheissa

Ympäristökasvatus koskettaa vauvasta vanhukseseen. Ympäristökasvatuksen tavoitteena on vahvistaa luontosuhdetta ja vastuullista toimintaa ympäristössä, sekä ohjata ihmisiä kohti kestävää elämäntapaa.

Ympäristökasvatuksella on Palmerin (1998) mukaan kolme ulottuvuutta: oppiminen ympäristössä, oppiminen ympäristöstä ja toimiminen ympäristön puolesta.

Näitä pyrimme eri toiminnoissamme tukemaan.

Palmerin puumalli ympäristökasvatuksen ulottuvuuksista (1998)

Kerhoissamme, tapahtumissa ja muussa toiminnassamme liikumme luonnossa sekä tutkimme luontoa ja sen ilmiöitä. Innostamme ja rohkaisemme ihmettelyyn ja pysähtymään luonnossa. Huomioimme toiminnassamme ekotapahtumien vuosikellon ja osallistumme yhteisiin paikallisiin tapahtumiin mahdollisuuksien mukaan. Kerhoja, pikkuhelppiä, nuorten- ja aikuisten saunailtoja ja muita tapahtumia toteutetaan monimuotoisesti lähiympäristössämme.

Ohjaamme kestäviin elämäntapoihin ja luonnon kunnioitukseen. Kerhoissa ja tapahtumissa käytämme materiaaleja säästeliäästi ja suosimme kierrätysmateriaaleja. Yhteistyötä eri toimialojen kanssa tehdään kierrättämällä ja uusiokäyttämällä mm. hautausmaalla syntynyttä kynttilämassaa ja hylättyjä lyhtyjä, kukkasipuleita ym. askarteluissa. Yhteistyötä tehdään myös koulujen ja yhdistysten kanssa: ötökkähotelleja ja linnunpönttöjä viedään hautausmaalle ja seurakunnan metsiin. Osallistumme luontopolku- ja vieraslajien poistotalkoisiin.

4 Ilmastonmuutokseen liittyvien tunteiden ja ”ilmastoahdistuksen” käsittely

Seurakunnan tilaisuuksissa ja kaiken ikäisten kokoavassa toiminnassa pidämme yllä ilmastonmuutokseen liittyvää tietoutta. Puhumme ja keskustelemme ilmastonmuutoksesta ja luontokadosta ja niihin liittyvistä tunteista ja ajatuksista. Kuuntelemme ihmisten huolia ja pelkoja. Käsittelemme aihetta eri ikäisten kanssa eri tavoin. Kutsumme asiantuntijoita puhumaan aiheesta seurakunnan tilaisuuksiin.

Lasten ja nuorten kanssa leikeissä, saduissa ja toiminnassamme havainnoimme luomakunnan tilaa.

Rippikoulussa lähestymme aihetta tulevaisuuden toivon ja luottamuksen näkökulmasta käsin. Ohjaamme ympäristötietouteen, rohkaisemme toimintaan ilmaston muutoksen hillitsemiseksi ja luottamaan Jumalan huolenpitoon.

5 Rippikoulu ja isostoiminta

Toimimme Janakkalan rippikouluissa ja isostoiminnassa vihreiden riparien toimintaperiaatteita noudattaen. Lisää tietoa vihreiden ripareiden periaatteista löydät [Vihreät riparit - EVL Plus](#).

Vihreiden riparien päätavoite on vahvistaa kristillistä ympäristökasvatusta, ekoteologiaa ja kestäväää elämäntapaa rippikoulussa ja isostoiminnassa.

Keskeisenä toimintaideana on rakentaa ympäristökasvatus luontokokemusten, ympäristöön liittyvien tunteiden, ympäristövaikuttamisen ja -tiedon, luomakunnan pyhyyden sekä kestävien valintojen ympärille. Nämä tavoitealueet sisältyvät sekä rippikoulun että isostoiminnan kokonaisuuteen.

Tietopainotteisuuden sijaan korostetaan ympäristöön liittyvien tunteiden ja kokemusten käsittelyä sekä ylläpidetään toivon näköalaa ilmastoasioissa. Yhteisöllisen vastuunkantamisen mahdollisuuksien lisäksi keskustellaan myös yksittäisen ihmisen vastuusta. Luomakunnasta huolehtiminen on sekä kristittyjen yhteisöjen että yksilöiden tehtävä.

Käytännön vinkkejä:

- *Lähiympäristön hyödyntäminen opetuksessa ja hartauselämässä (luontopolut, vesistö, paikallisen luonnon erityispiirteet, luontotaide, liikuntapuistot, talkoot ja kierrättäminen)*
- *Kestävän elämäntavan vaaliminen toimintaa suunniteltaessa ja toteuttaessa (kierrättäminen, kohtuullisuus, ruokahuolto: lähiruoka, satokausikalenteri, ruokahävikin minimointi --> esim. hävikkiruoan punnitseminen --> palkitaan vähiten ruokahävikkiä tuottanut rippikoulu)*

6 Luontopolut ja hiljaisuudelle varatut paikat

Kannustamme ja rohkaisemme hiljaisuuteen, mietiskelyyn, luontoyhteyteen ja ympäristötietoisuuteen lähiluonnon ja luontopolkujen avulla. Vihreät reittimme ja luontokohteemme ovat avoimia kaikille. Tavoitteena on tehdä myös väliaikaisia luontopolku/rastireittejä tai hyödyntää mobiilisovelluksia pyhiinvaellusreiteissä ja luontopoluissa Janakkalassa.

Käytännön vinkkejä:

- *Pappilankylän luontopolkuhanke yhteistyössä kunnan eri toimijoiden ja yhdistysten kanssa → uudet reitit, mahdollisuudet yhteisiin talkoisiin ym.*
- *Luonnossa digireittien/-sovellusten hyödyntäminen materiaalien tuotossa*
- *Hautausmaan tuomat mahdollisuudet hiljaisuuden paikoilla*
- *Perhepatikkaretket paikalliskohteissa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa*
- *Kaikille avoimet kausittaiset/teemalliset luontopolut Tervakoski / Turenki/ Rantalahti/Hautausmaa*
- *Metsätaidenäyttely*
- *Meditaatiopolku*

7 Leirit, retket ja muut tapahtumat

Suosimme leireissä, retkissä ja tapahtumissa omaa ympäröivää lähiluontoamme, paikallisia retkikohteita ja leirikeskustamme. Tapahtumien ja leirien tarjoiluissa suosimme kasvis- ja lähiruokaa.

Tuomme toiminnassamme näkyviin kaiken elollisen yhteenkuuluvuutta. Toimintaamme ohjaavat kirkkohallituksen ilmasto-ohjelman (2008) periaatteet kiitollisuus, kunnioitus ja kohtuus.

Viemme toimintaa rohkeasti ulos ja tuomme luontoelementtejä myös sisälle.

Käytännön vinkkejä:

- *marja-, sieni- ja villiyrttiretket, ympäristötietouden lisääminen, jokaisen oikeudet ja velvollisuudet, ymmärrys luomakunnasta*
- *Kaiken ikäisten yhteinen retki luontokohteeseen (Örö)*
- *Nuku yö ulkona -tapahtuma*
- *Luontorippikoulu*
- *Partioyhteistyö*
- *Poukapirtin saunaillat*
- *Osallistutaan kunnan KuiSiistii -tapahtumaan*
- *Luontopolun rakennus- ja huoltotalkoot*
- *Vieraslajitalkoot*
- *Kirpputoritapahtumat*
- *Olemme tapahtumissa esillä ja yhteistyössä muiden paikallisten toimijoiden kanssa (esim. Laurinmäen kesän ja joulun avaustapahtumat, Turengin kevätkarkelot, Tervassa tapahtuu, Kiipulan elojuhlat)*

8 Verkostoyhteistyö ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Osallistumme maailmanlaajuisiin, kansallisiin ja paikallisiin ympäristötapahtumiin sekä -kampanjoihin toisten kirkkojen ja toimijoiden kanssa. Pidämme yhteistyöhankkeissamme ja verkostoissamme rohkeasti esillä ympäristönäkökulmaa.

Yhteistyötä tehdään ja kehitetään aktiivisesti paikallisten päiväkotien, koulujen, yhdistysten ja yhteisöjen kanssa (Janakkalan kunta, Janakkalan Luonto- ja Ympäristö ry, partiolippukunnat, Janakkalan Latu, kyläyhdistykset jne.)

9 Liikkuva seurakunta

Kannustamme työntekijöitä ja seurakuntalaisia liikkumaan. Tavoitteena on vahvistaa hyvinvointia liikkumisen kautta ja luoda mielikuvaa seurakunnastamme terveyttä ja hyviä elämäntapoja edistävänä yhteisönä. Pyrimme liikkumisen kautta syrjäytymisen ehkäisemiseen ja monipuoliseen kohtaamiseen ja yhteisöllisyyteen. Toimintaesimerkkeinä ovat liikkuvat hartaudet, kävelykokoukset, polkupyöräpyhiinvaellukset. Panostetaan luonnossa liikkumiseen kerhoissa, piireissä ja tapaamisissa. Retkillä ja leireillä luontoliikuminen on jo nykypäivää, mutta sen osuutta edelleen kehitetään.

Käytännön vinkkejä:

- *Rinnalla kulkien – yhteisiä lenkkejä kylillä, joissa liikutaan ja jutellaan*
- *Hyvän Mielen Päivät: Metsämielikävely, lempeä lihaskuntojumppa, Hiljaisuuden jooga*
- *Naisten ja miesten saunaillat*
- *Pyhiinvaellukset, kirkkopyöräilyt*
- *Ehdotamme yhteisöpolkupyöriä hankittavaksi yhteistyössä kunnan kanssa.*
- *Kimppakyytien suosiminen ja autoilun vähentäminen*
- *Osallistutaan työyhteisössä erilaisiin liikuntahaasteisiin ja kannustetaan ihmisiä liikkumaan. (Yv-hiihto, kävelyhaaste, kilometrikisa...)*

10 Ympäristökasvatuksen viestintä

Seurakunnan viestinnässä näkyy ympäristöystävällinen suhtautuminen ja ympäristötyön painotus. Ympäristöasioita ja -teemoja, sekä seurakunnan ympäristötoimintaa pidetään esillä seurakunnan eri viestintäkanavissa. Viestinnässä käytetään luontokuvia ja pyritään kertomaan Janakkalan luonnon tarjoamista mahdollisuuksista liikkumiseen ja hiljentymiseen. Huomioimme ekotapahtumien vuosikellon viestinnässä. (Liite 1)

11 Seurakunnan ympäristötapahtumien vuosikellon laatiminen

Viestinnässä ja toimintaa suunniteltaessa käytämme seurakunnan ympäristötapahtumien vuosikelloa. (LIITE 1)

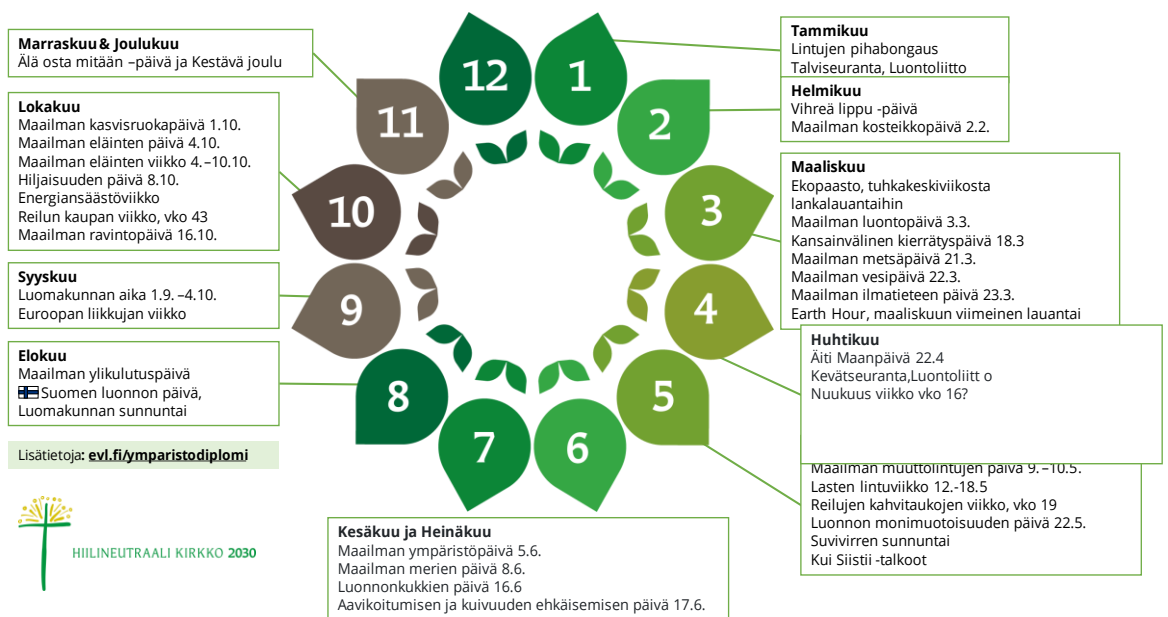
Tavoitteena on päivittää vuosikelloa siten, että päätetään mihin tapahtumiin kiinnitetään huomiota. Päätetään myös, kuka tapahtumista vastaa, koska ne suunnitellaan ja keiden kanssa yhteistyötä tehdään. Ympäristövastaavat kokoavat vuosittain eri työaloilta ekotapahtumien vuosikellon mukaisia toimintaideoita ja hankkeita.

Ekotekojen vuosikellosta löytyvien tapahtumien huomioiminen vaihtelee vuosittain työalojen toiminnan suunnittelun mukaan.

Toiminnassamme näkyvät muun muassa: Suomen lasten metsäretkipäivä, Luomakunnan sunnuntai, luonnonkukkien päivä, ekopaasto, lintujen pihabongaus ja Suomen luonnon päivä.

Seurakunnan ekotapahtumien vuosikello

Vinkejä ja linkkejä ympäristökasvatukseen:

- Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry: www.mappa.fi
- Kokonaisvaltaisen ilmastokasvatuksen polkupyörämalli: www.feesuomi.fi
- Opas ympäristöahdistuksen käsittelyyn: www.ymparistoahdistus.fi
- Kirkon ulkomaanavun sivusto: www.changemaker.fi
- Suomen luonnonsuojeluliiton sivusto: www.sll.fi
- Maailman Luonnon Säätio: www.wwf.fi
- Reilu kauppa ry: www.reilukauppa.fi
- Vihreät riparit: Vihreät riparit - EVL Plus